

УДК 339.137.21

П. В. Пузирьова,
к. е. н., доцент, в. о. завідувача кафедри економіки Міжгалузева академія управління

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

P. V. Puzyreva,
Ph.D., Associate Professor, Head of Department Economics in Interbranch Academy of Management

IMPORTANT ASPECTS OF TECHNOLOGICAL COMPETITIVENESS IN MODERN CONDITIONS

В статті розглядаються основні аспекти, фактори та чинники забезпечення технологічної конкурентоспроможності промислових підприємств України, які невід'ємно пов'язані із створенням та функціонуванням нових організаційно-економічних механізмів техніко-технологічного, виробничого та інноваційного-енергетичного удосконалення діяльності підприємств, що забезпечать високі конкурентоздатні позиції на ринку серед решти підприємств аналогічної галузі. Досягнення технологічного, виробничого та інноваційного-енергетичного високого рівня діяльності промислових підприємств дозволить їм забезпечити технологічні та енергетичні конкурентні переваги, які в подальшому створять ґрунтовні умови для їхнього ефективного функціонування та сталого майбутнього розвитку в мінливих умовах сьогодення української економіки.

In the article the main aspects, factors of technological competitiveness of industrial enterprises in Ukraine are inextricably linked with the creation and operation of new organizational and economic mechanisms of technical and technological, production and innovation energy improvement of enterprises that provide high competitive position market among other companies of similar industry. Achieving technological, productive and innovative energy high level of industrial activities will allow them to provide technological and competitive edge energy, which then create fundamental conditions for their effective functioning and sustainable future development in the changing environment of today's Ukrainian economy.

Ключові слова: забезпечення, технологічна конкурентоспроможність, промислові підприємства, енергозбереження, фактори та чинники, техніка і технологія, інновації, персонал, фінансовий потенціал.

Keywords: software, technological competitiveness, industry, energy, factors, equipment and technology, innovation, human resources, financial potential.

Постановка проблеми. Забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств в Україні невід'ємно пов'язане із створенням та функціонуванням принципово нових організаційно-економічних механізмів техніко-технологічного, виробничого та інноваційного-енергетичного удосконалення діяльності підприємств, які забезпечать високі конкурентоздатні позиції на ринку серед решти підприємств аналогічної галузі.

Особливо актуальним постає дане питання серед підприємств України промислової галузі, оскільки досягнення технологічного, виробничого та інноваційного-енергетичного високого рівня діяльності промислових підприємств дозволить їм забезпечити технологічні та енергетичні конкурентні переваги, які в подальшому створять ґрунтовні умови для їхнього ефективного функціонування та сталого майбутнього розвитку в мінливих умовах сьогодення української економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вивчення питань щодо забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств як одного із факторів їхнього сталого розвитку зробили такі вчені-економісти: Александрова В., Бажал Ю., Вернона Р., Власюк О., Геєць В., Гончарова Ю., Гончарова Н., Жаліло Я., Михайловська О., Патора Р., Петрович Й., М.Портєра, А.Портєра, Чухрай Н., Фатхутдінов Р., Федулова Л., Федонін О., Швиданенко Г., Шевченко Л. та інші.

Метою даної статті є визначення основоположних та ключових факторів й чинників забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств, що сприятимуть стабільному функціонування промислових підприємств в антикризових умовах сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Конкурентоспроможність - це поняття, в основу якого покладено суперництво двох або більше суб'єктів, що прагнуть досягти однієї мети [2, 3]. Конкурентні переваги можуть бути притаманні різним господарюючим суб'єктам, які створюють власні технології, новації та активізують конкурентні переваги у своїй галузі.

Динамізм розвитку економіки України та місце, яке в ній посідають промислові підприємства дає можливість стверджувати, що постає нагальна потреба у створенні та забезпеченні ефективного функціонування конкурентоспроможності технологічного рівня як базового невід'ємного елемента організаційно-економічного механізму життєдіяльності промислових підприємств й подальшого загального економічного розвитку держави [2]. Створення та освоєння нових технологій в діяльності промислових підприємств допомагає зекономити час та впровадження у виробництво нових товарів та послуг, що сприяє більш жвавому реагуванню на потреби ринку та споживачів. Технологічно конкурентоздатне підприємство зможе оптимально здійснювати організацію виробництва, ефективно та використовувати робочу силу, підвищити технологічну гнучкість виробництва, поліпшити умови та безпеку праці [2, 6].

Забезпечення технологічної конкурентоздатності промислових підприємств повинне спиратись на такі фактори як:

1. Економія та збереження енергоресурсів й енергоносіїв в життєдіяльності підприємств промисловості за допомогою стимулювання розвитку наукомістких та високотехнологічних виробництв і створення умов для капіталовкладень у технологічне оновлення виробництва. Це сприятиме більш повному (необмеженому) використанню виробничих потужностей, високотехнологічній спеціалізації та новим інноваційним можливостям.

2. Досконалість формування та функціонування внутрішнього ринку. Це сприятиме поживаленню попиту на інноваційну продукцію промислових підприємств та розвитку внутрішнього потенціалу конкурентоспроможності країни в цілому.

3. Забезпечення достатнього рівня фінансового потенціалу промислових підприємств, за рахунок впровадження бюджетування, забезпечення обсягів

фінансування з державного бюджету, запровадження фінансового контролінгу, що сприятиме зміцненню та розширенню виробничих, науково-дослідних та технологічних досліджень.

4. Розширення технологічної структури виробництва на підприємствах промисловості за рахунок інвестиційних надходжень та впровадження технологічного моніторингу й прогнозування. Це сприятиме: розвитку міжнародної спеціалізації і допоможе бути конкурентоспроможним на зовнішньому ринку за рахунок порівняльних переваг у вартості енергетичних та природних ресурсів, а також робочої сили; підвищенню «інноваційної культури», результатом чого має стати встановлення нейтральних середньо- та довгострокових пріоритетів забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств.

5. Збільшення децентралізації інституціональних ринкових одиниць через розвиток науково-технічної та інноваційно-технологічної та інвестиційно-комунікаційної інфраструктур, що сприятиме створенню підвалин для реалізації та функціонування потенціалу зростання технологічної конкурентоспроможності промислових підприємств.

6. Створення потужної мотиваційної бази щодо реалізації інноваційно – технологічної діяльності промислових підприємств, яка передбачає забезпечення макро- та мікроекономічної рівноваги та надає можливість для подальшого розвитку активним інноваційно-технологічним підприємствам.

У сучасних реаліях сьогодення технологічної конкурентоспроможності досягають лише ті промислові підприємства, які розвивають та убезпечують свій внутрішній та зовнішній потенціали у галузі інновацій, технологічної модернізації обладнання, фінансового та висококваліфікованого карого забезпечення безперервного процесу своєї діяльності.

Проте, не всі підприємства враховують чинники впливу на їхній розвиток щодо забезпечення технологічної конкурентоспроможності, а саме: технологічну специфіку підприємств (ступінь інтегрованості технологічного процесу); динамізм технологічного розвитку галузі; життєвий цикл підприємства; технологічні інновації, наукові дослідження, забезпечення фінансового потенціалу, рівень концентрації галузі, інвестиції у промисловість, матеріаломісткість виробництва продукції, митно-тарифне та податкове регулювання; технологічні можливості (потенційні можливості та розробка інновацій, навчання та перенавчання персоналу, постійне оновлення та вдосконалення технології); стратегію розвитку підприємства; технологічну культуру й сприйняття технологічних інновацій [2, 6].

Таким чином, необхідною умовою та основоположним фактором досягнення певного технологічного розвитку підприємства є наявність сучасного інформаційного забезпечення, баз даних, знання інжинірингових методик (або можливість отримання цих послуг), що створюють передумови системного підходу до визначення та безперервного моніторингу технологічного стану й можливостей підприємства, моделювання розвитку його технологічної бази. Інформатизація сприятиме високій ефективності управління технологічним розвитком підприємства, раціональній організації виробництва, підвищенню якості продукції [5, 6].

Отже, технологічні конкурентні переваги та їх розвиток є активним проявом технологічної переваги над конкурентами в технічній, технологічній, організаційній та управлінській сферах діяльності підприємств, які вимірюються загальноекономічними показниками [3]. Також посилення технологічної конкурентоздатності неможливе без ефективної роботи персоналу щодо вдосконалення технологій виробництва на підприємствах (технологічні інновації), НДР, організаційної структури, менеджменту персоналу. Підприємства, що обирають такий шлях посилення конкурентних позицій, постійно займаються аналізом витрат на всіх стадіях розробки, виробництва та реалізації продукції [2, 3].

Необхідно також приділити увагу такому чиннику забезпечення технологічної конкурентоспроможності як підвищенню продуктивності праці, яке призводить до реального економічного зростання, соціального прогресу і вищого рівня життя. Всі доступні на підприємствах ресурси (фінансові, кадрові, інформаційні, технічні, технологічні, управлінські, організаційні) поєднуються в процесі виробництва за для забезпечення технологічної конкурентоспроможності [2, 3, 5].

Досягнення технологічної конкурентоспроможності на підприємстві не можливе без зниження енерго- та загальних витрат на виробництво і реалізацію продукції, підвищення продуктивності праці, зниження трудомісткості продукції, підвищення кваліфікації персоналу та якості продукції. Також потрібно враховувати техніко-технологічні чинники – проектування і впровадження нових технологій, матеріалів, тари, реконструкція, модернізація обладнання, вчасний ремонт устаткування, інжиніринг виробничих процесів тощо.

Висновки.

Отже, для промислових підприємств життєво необхідно враховувати основні аспекти забезпечення технологічної конкурентоспроможності, яка стане основоположним фактором їхнього подальшого розвитку та функціонування, а саме: економія та збереження енергоресурсів й енергоносіїв; досконалість формування та функціонування внутрішнього ринку; забезпечення достатнього рівня фінансового потенціалу промислових підприємств та запровадження фінансового контролінгу; розширення технологічної структури виробництва на підприємствах промисловості за рахунок інвестиційних надходжень та впровадження технологічного моніторингу й прогнозування; збільшення децентралізації інституціональних ринкових одиниць через розвиток науково-технічної та інноваційно-технологічної та інвестиційно-комунікаційної інфраструктур; створення потужної мотиваційної бази щодо реалізації інноваційно – технологічної діяльності промислових підприємств.

Список літератури.

1. Галелюк М. М. Механізми забезпечення конкурентоспроможності підприємства на основі технологічних та товарних інновацій [Текст] / М.М. Галелюк // Економічний вісник Донбасу. - 2007. - №3. - С.153-154.
2. Драган О.І. Управління конкурентоспроможністю підприємств: теоретичні аспекти. Монографія. – К.: ДАККіМ, 2006. – 160 с.
3. Козловський І. В. Технологічна конкурентоспроможність та її значення для економіки України [Текст] / І. В. Козловський // Інститут економіки і прогнозування НАНУ – 2010. - №5. – С. 123-126.
4. Кузьмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: Підручник / О.Є.Кузьмін, Н.І.Горбаль. – Львів: Компакт – ЛІВ, 2005. – 304 с.
5. Лісовська Л. С. Аналіз шляхів підвищення технологічної конкурентоспроможності України [Текст] / Л. С. Лісовська, Н. С. Луцук // Львівська політехніка, 2010. - №4. - . 232-234.
6. Рачинська Г. В. Оцінювання рівня технологічного розвитку підприємств [Текст] / Г. В. Рачинська, Л. С. Лісовська // Національний університет Львівська політехніка/ - 2011. - С.277-281.

References.

1. Haleliuk, M. M. (2007), "Mechanisms to ensure competitiveness on the basis of technological and product innovation", *Ekonomichnyj visnyk Donbasu*, vol. 3, pp.153-154.
2. Drahan, O.I. (2006), *Upravlinnia konkurentosprozhnistiu pidpriemstv: teoretichni aspekty* [Management competitiveness of enterprises: theoretical aspects], DAKKіM, Kyiv, Ukraine.
3. Kozlovsk'kyj, I. V.(2010), "Technological competitiveness and its importance for the economy of Ukraine", *Instytut ekonomiky i prohnozuvannia*, vol. 5, pp.123-126.
4. Kuz'min, O.Y. and Gorbali, N.I. (2005), *Upravlinnia mizhnarodnuiu konkurentosprozhnistiu pidpriemstva* [Management of the international competitiveness of enterprises], Kompakt, L'viv, Ukraine.
5. Lisovs'ka, L. S. and Luschač, N. S. (2010), "Analysis of ways to enhance the technological competitiveness of Ukraine", *L'vivs'ka politehnika*, vol. 4, pp. 232-234.
6. Rachyns'ka, H. V. and Lisovs'ka, L. S. (2011), "Assessing the level of technological development of enterprises", *L'vivs'ka politehnika*, pp. 277-281.

Стаття надійшла до редакції 20.09.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"